

Motorferdsel i utmark - Føringer og eksempel fra klagesaker

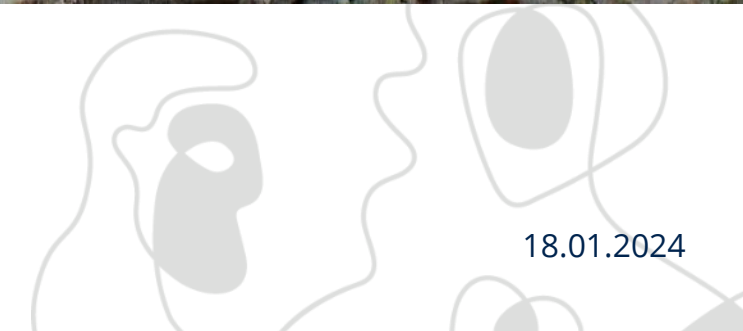
Anne-Marie Colban

Seniorrådgiver

Foto: Øistein Aasland

Statsforvaltaren i Vestland

18.01.2024

Hva er utmark og vassdrag?

- Udyrket mark som ikke regnes som innmark eller like med innmark.
- Setervoll, hustomt, engslått, kulturbeite og skogplantefelt som ligger i utmark, regnes som utmark.
- Vei i utmark som ikke er opparbeidet for kjøring med bil for eksempel en traktorvei.
- Opparbeidet vei som ikke er brøytet for kjøring med bil.
- Vassdrag; åpne og islagte elver, bekker og innsjøer.

Hvorfor er motorferdsel i utmark regulert?

...verne om naturmiljøet og fremme trivselen...

Naturmiljø omfatter både naturlandskap med mark, planteliv og dyreliv og andre miljøverdier som ren luft, rent vann, landskap, stillhet og ro.

Fremme trivselen omfatter også rekreasjonsverdier, friluftsliv og naturopplevelser.

Miljørettsprinsippene

Har betydning som retningslinjer for lovtolkning og ved utøving av skjønn i den konkrete saken.

statsforvalteren.no/siteassets/fm-troms-og-finnmark/miljo-og-klima/motorferdsel/motorferdsel-fra-fmfi/digitale-foredrag/naturmangfoldlovens-prinsipper.mp4

Hovedregel

«I utmark og vassdrag er motorferdsel ikke tillatt med mindre annet følger av denne lov eller vedtak med hjemmel i loven»

Motorferdselloven § 3

Nyttekjøring

Loven skal ikke hindre nødvendig ferdsel til anerkjente nytteformål.

- Motorfartøy (båt) og luftfartøy (helikopter) er regulert i motorferdselloven.
- Motorkjøretøy (som bil, snøskuter, ATV) er regulert i motorferdselforskriften (via loven § 4a).

Nyttekjøring etter direktehjemmel

Det er såkalt direktehjemmel for motorferdsel til en rekke nytteformål. Kjøring kan da skje uten at det er nødvendig å søke tillatelse.

- Motorferdselloven § 4 gjelder for alle typer motorferdsel (motorkjøretøy, motorfartøy og luftfartøy).
 - Se særlig om innsjø og vassdrag i § 4 tredje ledd.
- For kjøring på barmark gjelder i tillegg forskriften § 2
- For kjøring på vinterføre gjelder i tillegg forskriften §§ 2 og 3.

Nyttekjøring etter tillatelse fra kommunen

- I samsvar med reglene i forskriften (§§ 5, 5a, 5b)
- Dispensasjon ved særlige behov som ikke knytter seg til turkjøring, og som ikke kan dekkes på annen måte (forskriften § 6).
- Dispensasjon dersom det er særlige grunner i saken (motorferdselloven 6)

Motorkjøretøy

Motorfartøy og luftfartøy

Gjennomgang av klagesaker

Luftfartøy og motorbåt

- motorferdselsloven § 6 - krav om «særlige grunner»

Motorkjøretøy

- Motorferdselsforskriften § 6 - i unntakstilfeller «*dersom søkeren påviser et særlig behov som ikke knytter seg til turkjøring og som ikke kan dekkes på annen måte*»

Barmark - Kjøring med ATV til egen hytte

Foto: Øistein Aasland

- En kommune i Troms og Finnmark ga dispensasjon etter forskriften § 6 for fem til ti turer i året i en treårsperiode med ATV for «transport av bagasje og utstyr».
- (søknaden gjaldt transport av materialer og verktøy i perioden juni 2021 til juni 2026, og det ikke var oppgitt antall turer)

- Statsforvalteren omgjorde vedtaket og viste til at flere av vilkårene ikke var oppfylt:
 - Transportbehovet var ikke et *særlig behov* (mange hytteeiere ønsker å frakte utstyr på sommerstid).
 - Det var ikke et *unntakstilfelle* (det var gitt tillatelse til regelmessige turer over flere år).
 - Behovet kunne dekkes på *annen måte* (materialer og utstyr kunne transporteres opp på vinterføre).
- Klagerne argumenterte med at dette ville være vanskelig for dem av økonomiske grunner og fordi de bodde langt unna. De ønsket derfor å bruke sommerferien til arbeidene. I tillegg ville kvaliteten på materialer og utstyr forringes ved lagring.

Miljødirektoratets vurderinger

Utgangspunkt i rundskriv T-1996-1

På grunn av den sterke økningen i barmarkskjøring, og de store terrengskadene slik kjøring gir, skal forskriftens § 6 praktiseres enda strengere for barmarkskjøring enn for kjøring på vinterføre.

Barmarkskjøring kan kun tillates i helt spesielle tilfeller. Kan det komme på tale å gi dispensasjon for barmarkskjøring etter forskriftens § 6, skal det skje etter en meget streng vurdering av vilkårene.

Transport med barmarkskjøretøy til hytte bør som hovedregel ikke gis tillatelse til. Slik transport bør bare tillates dersom det kan kjøres på traktorveg e.l., og etter en særlig streng vurdering.

- Vilkåret om særlig behov var ikke oppfylt i saken. At hytteeiere har lang reisevei til hytta er ikke uvanlig, og innebærer ikke i seg selv at de har et «særlig behov» for transport på barmark.
- Søkerne har ikke dokumentert et transportbehov som ikke kunne dekkes på *annen måte*. Det var ikke arbeidene i seg selv som tilsa at de måtte gjøres på seinsommeren.

Miljødirektoratet pekte på at det er mulig å søke på nytt ved behov for transport i konkrete tilfeller. Søkerne må da dokumentere

- nøyaktig hva som skal transporteres på den aktuelle turen, og
- hvorfor transporten ikke kan skje på vinterføre.

Foto: Øistein Aasland

Helikopterlanding for å ta bryllupsbilder

- En kommune i Møre og Romsdal ga dispensasjon etter loven § 6 til et brudepar som skulle lande på en fjelltopp for å ta bryllupsbilder.
- Statsforvalteren gjorde om vedtaket og viste til rundskrivet som sier at landing på fjelltopper for å nyte utsikten ikke er «særlig grunn».
- Brudeparet klagde fordi toppen og utsikten over bygda hadde stor betydning for dem, og de hadde et spesielt ønske om å ha hjembygda som bakgrunn for bryllupsbilde.

Miljødirektoratets vurderinger

Utgangspunkt i rundskriv t-1996-1 kapittel 8.2.4:

Departementets standpunkt er at helikoptertransport til attraktive fjelltopper for å nyte utsikten ikke er «særlig grunn» etter loven § 6.

- Helikoptertransport for å fotografere utsikten stiller seg ikke annerledes.

«**Særlig grunn**» må tolkes ut fra formålet med loven.

- Omfatter ikke grunner som svært mange kan tenkes å argumentere med.
- Særlig tilknytning til fjelltopper og ønske om å markere spesielle anledninger er noe som kan være aktuelt for svært mange – og er ikke «særlig grunn».

Snøskuterrute over fjellet

- Kommune i Vestfold og Telemark ga ubegrenset dispensasjon etter forskriften § 6 for transport av personer og utstyr mellom ei hyttegrend og et skisenter på den andre sida av fjellet.
- Statsforvalteren omgjorde og viste til at § 6 ikke skal brukes til å utvide adgangen til å tillate persontransport ut over det §§ 2-5b angir.
- Klager og kommunen argumenterte med at kjøringa var økonomisk gunstig for klager, og ga kortere kjøretid en vegen rundt fjellet.

Miljødirektoratets vurderinger

Utgangspunkter:

- Språklig forståelse av «særlig behov», i motsetning til «alminnelig behov». Kommunen kan ikke gi dispensasjon dersom det dreier seg om et alminnelig transportbehov som er aktuelt for svært mange.
- Forskriften må leses i sammenheng.
 - Formål som faller utenfor de spesifikke hjemlene kan ikke i seg selv anses å gi et «særlig behov».
- Rundskriv T-1996-1 kapittel 7.3.2:
 - ikke avgjørende om transportøren ser transporten som lønnsom.

Konkrete vurdering

- Kommunens vedtak gir i realiteten adgang til leiekjøring utover begrensningene i § 5 bokstav a. Persontransport til et alpinsenter lå klart utenfor de transportformål forskriften åpner opp for.
- Søkers behov var utelukkende økonomisk fortjeneste.
- At kjøretida med snøskuter over fjellet er kortere en bilvegen rundt, er veldig alminnelig i Norge. Det var derfor ikke snakk om et særlig behov for transport som ikke kunne dekkes på annen måte.

Konklusjonen: Det ikke var et særlig behov for kjøringen.

Forskriften § 5

a. fastboende som i ervervsmessig øyemed vil påta seg

- transport mellom bilveg og hytte,

- tilsyn med privat hytte etter eierens oppdrag,

- transport for massemedia på reportasjeoppdrag,

- transport av funksjonshemmede,

- transport av ved,

- transport etter dispensasjon i medhold av denne forskrifts § 6,

Oppkjøring av hundekjøringsløyper med snøskuter

Statsforvalteren i Innlandet fattet vedtak, om at oppkjøring av ei løype som primært skulle brukes til hundekjøring ikke falt inn under direktehjemmelen for «opparbeiding og preparering av skiløyper og skibakker»

Klager argumenterer med at løypa også skulle brukes av skiløpere.

Foto: SNO

Miljødirektoratets vurderinger

- Oppkjøring av løyper for kjøring med hundspann falt ikke inn under § 3 første ledd bokstav e:
 - Ordlyden «skiløyper» tilsier unntaket gjelder der hovedformålet med løypa er å gå på ski.
 - Presiseringer gitt i brev av departementet og veiledningen på Miljødirektoratets hjemmeside legger til grunn at bestemmelsen skal forstås i tråd med ordlyden.
 - I saken her var hovedformålet løype for hundspann – det var ikke innenfor formålet.

Det var i saken ikke vurdert dispensasjon etter § 6.

Når du skal behandle en søknad om motorferdsel i utmark

Foto: Øistein Aasland

Les lovteksten i lys av formålet om at motorferdsel i utmark skal begrenses av hensyn til naturmiljøet.

Sjekk hva rundskriv T 1996-1 sier om den konkrete problemstillingen du vurderer.

Ved søknad om dispensasjon vurder om det konkrete transportbehovet

- er et unntakstilfelle?
- er et særlig behov eller noe som er aktuelt for mange?
- kan dekkes på annen måte?

Mer informasjon

Miljødirektoratets temaside

- [Motorferdsel i utmark - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

Presedensarkiv, verktøy og minikurs

- [Motorferdsel | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#)

Motorferdsellovutvalget

- Utvalget skal gjennomgå regelverket om motorferdsel i utmark og vassdrag og foreslå endringer i dette.
- Utredning innen 19. april 2024.
- [Motorferdsellovutvalget – Et offentlig utvalg som ser på regelverket om motorferdsel i utmark og vassdrag](#)

Statsforvaltaren i Vestland

Anne-Marie Colban

seniorrådgiver

anmco@statsforvalteren.no

55 57 22 53

Facebook @SFVestland

Twitter @SFVestland

www.statsforvaltaren.no/vl

